1850. N°.

LEYDSCHE COURANT

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag Avond.

MAANDAG, 5 AUGUSTUS.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 3 Augustus.

Vrijdag morgen ll. werd onze Stad alleraangenaamst verrast met een bezoek van het 3de Regt. Dragonders in garnizoen liggende te 's Gravenhage. Ofschoon dat bezoek slechts van korten duur was, had men toch wederom ruimschoots de gelegenheid de schoone maar bovenal de krijgshaftige houding der manschappen te bewonderen en het overheerlijk muziek-corps deed menige aangename herinnering geboren worden. Ten tien ure verliet gemeld regiment de Stad om weder naar 's Gravenhage terug te keeren. Mogt nog eenmaal de wensch worden vervuld dat onze stad, door plaatselijke ligging en doelmatige stallingen zoo allergunstigst daartoe geschikt, als garnizoensplaats werd aangewezen voor een dusdanig corps. — Mogt de Edel. Achtb. Regering er nog eenmaal toe besluiten, om daartoe de vereischte pogingen in het werk te stellen, dan zou Leyden zich wederom verblijden, dan zou Leyden weder aanvankelijk dat worden wat het eenmaal zeker was. *Ingezonden.*

— Wij geven hieronder hetgeen wij bij geruchte vernemen, aangaande het examen dat gedurende de maand Augustus, volgens Zr. Ms. besluit van 30 Mei 1850 wordt afgenomen.

De examinandi worden bij twee-, drie- of viertallen vereenigd, naarmate het getal is dat iederen dag moet geëxamineerd worden. In de drie eerste dagen der maand zijn 45 jongelieden geëxamineerd. Het geheele getal der examinandi is ongeveer 300.

In het Grieksch examineren de HH. Ekker en Pluygers; zij verdeelen de examinandi onderling.

In het Latijn de Heer Hermans.

In den Nederlandschen Stijl en Letteren de Heer Engelen.

In de Wiskunde de HH. de Vlaam en François.

Deze doen, telken dage onderling afwisselende, de een onderzoek naar de vorderingen in de Reken- en Stelkunde, de ander naar die in de Meetkunde.

In de Geschiedenis en Aardrijkskunde de Heer van Hoëvell.

Na afloop van het examen wordt aan ieder der geëxamineerden een testimonium afgegeven, volgens model door den Minister van Binnenl. Zaken voorgeschreven; op dit testimonium wordt aangeduid welken graad van bekwaamheid door ieder van hen in elk vak is aan den dag gelegd.

Deze graden worden aangeduid door de woorden *male*, *tenuiter*, *satis*, *bene*, *egregie*.

Satis wordt gegeven wanneer de examinandus die mate van kennis toont te hebben, welke de ondervinding geleerd heeft dat bij jongelieden van vrij goeden aanleg en geestvermogens pleegt gevonden te worden, die gedurende 5 à 6 jaren *goed* onderwijs hebben genoten.

Zoo het blijkt dat eenig vak geheel of bijna geheel is verwaarloosd, wordt dit aangeduid door het woord *minime*.

Wij hopen in staat te zullen zijn onzen lezers nu en dan berigten over den verderen loop van het examen te kunnen mededeelen.

— In den *Wekker* leest men het volgende: Groot is de behoefte voor het Kaapland en Natal aan Hervormde Predikanten en Onderwijzers der Jeugd; ook aan Landbouwers en Handwerkslieden. Voor de passage van Predikanten en Onderwijzers uit Nederland wordt gezorgd; maar voor het overige personeel en in het bijzonder voor hunne vrouwen en kinderen is zulks niet het geval. Daar er zich van tijd tot tijd verscheidenen opdoen, om derwaarts te vertrekken, wordt de liefdadigheid der vrienden van menschheid en Christendom dringend ingeroepen. Die liefdegiften worden ontvangen ten huize van den Heer Mr. Swellengrebel en Mej. de Wed. Stucki te Utrecht, Professor van der Chijs alhier, Regter Mr. Beelaerts van Blokland te Rotterdam, alsmede bij de Predikanten Dr. Huijdecoper te 's Gravenhage, de Voogt te Amsterdam, Dr. Tichler alhier, Dr. Proes te Leeuwarden, van Griethuijsen te Zutphen, Prof. Laute en W. A. van Meurs, Pred. te Kampen.

— Aan J. Soer, Onderwijzer te Lhee, in Drenthe, is eene betrekking van Onderwijzer op de Afrikaansche kust aangeboden met f 900 tractement. Brouwer, dusver Kostschoolhouder te Heemstede, is benoemd tot Onderwijzer te Curaçao, en Hoeksma, vroeger Ondermeester aan den Helder, tot Onderwijzer op St. Martin. Volgens berigt uit O. Indië moet er eene aanvrage geschied zijn om vijf Onderwijzers.

— Ds. van Senden is na eene afwezigheid van ruim een jaar Maandag ll. te Zwolle teruggekeerd, en door een groot aantal ingezetenen, van zijne komst verwittigd, verwelkomd.

— De Weduwe v. d. Veer te Amersfoort, vierde ll. Zondag haren geboortedag, en zag toen om zich 84 kleinkinderen vereenigd, allen gesproten uit haar eigen 21 kinderen.

— Tweede vervolg der mededeeling betreffende al onze Overzeesche Bezittingen, door den Minister van Koloniën aan de Tweede Kamer. (*Zie ons vorig Nommer.*)

Kustvaart. De kustvaart is grootendeels in handen van Arabieren en Chinezen, met schepen waarvan de meeste hoogst gebrekkig zijn ingerigt en bestuurd.

Door de geringe vrachten, waarvoor ze varen, hebben zij langzamerhand de Europesche ondernemers, die van de kustvaart werk maken en goede schepen bezigen, uit het veld gedrongen.

Alleen de ondernemingen van grooteren omvang, tegen welker moeijelijk bestuur de bedoelde Oosterlingen opzien, zijn aan de Europeanen over het algemeen overgebleven.

De kustvaart is in Nederlandsch Indië, blijkens het rapport der hierna te vermelden speciale commissie, uitgeoefend: in 1830 met 184 schepen, metende 18,635 lasten en in 1845 met 246 schepen, metende 22,670 lasten.

Van deze behoorden aan Europeanen: in 1830 77 schepen, metende 8,254 lasten en in 1845 49 schepen, metende 5,260 lasten. Alle overige vaartuigen behoorden aan Oosterlingen.

Hieruit blijkt, dat de kustvaart in scheepsruimte gedurende twintig jaren aanzienlijk is vermeerderd, doch dat zij, zoo als gezegd, grootendeels is overgegaan in handen van Oosterlingen.

Deze staat van zaken noopte het Indisch bestuur in 1836 tot de benoeming van eene speciale commissie, ten einde te onderzoeken, alles wat betrekking heeft tot den scheepsbouw, de bemanning, de uitrusting enz. der schepen in Indië; de voorwaarden waarop de Nederlandsch-Indische vlag zou worden verleend enz; met opdragt om ter zake de noodige voorstellen te doen.

Die commissie bragt op den 7den April 1848 haar verslag uit, ten gevolge waarvan het beginsel werd aangenomen, om, wanneer zulks geene aanleiding tot eene al te groote vermeerdering van uitgaven gaf, in de overeenkomsten voor 's Gouvernements leverantien en overvoeren, betreffende vaartuigen, metende meer dan 75 last, te bepalen:

a. dat alleen gebruik zal worden gemaakt van schepen gevoerd door Europeanen en daarmede gelijkgestelde personen;

b. dat de schepen voorts, behalve het bepaalde getal Europesche kweekelingen, een of meer Europesche stuurlieden aan boord moeten hebben;

c. dat de schepen moeten worden bewezen te zijn in verzekerbaren staat.

Terwijl eindelijk werd verklaard dat geene Europeanen of daarmede gelijkgestelden geregtigd zouden zijn om het bevel te voeren over een bodem varende onder Nederlandsch-Indische vlag, dan na een voldoend examen te hebben afgelegd.

Boschwezen. Volgens de laatst ontvangen opgaven, beliep de uitgestrektheid der bosschen op Java 6195 vierkante palen of bijna een en een half millioen Nederlandsche bunders.

Verschillende stelsels van administratie en van toezigt over de velling, den uitsleep en den aanplant, zijn sedert de weder-inbezitneming van Java in 1816 in werking geweest, maar men heeft voor de uitvoering nimmer een voldoend wetenschappelijk gevormd personeel bezeten.

Ten einde de bosschen zooveel mogelijk zouden worden teruggebragt en onderhouden in zoodanigen staat, dat ze bij voortduring aan de behoefte der kolonie kunnen dienstbaar zijn, werden in 1849 een drietal deskundige personen naar Java gezonden, wetenschappelijk gevormd en geschikt, niet alleen om eene goede leiding aan den aanplant, de velling en den uitsleep te geven, maar ook om die wetenschap aan anderen mede te deelen.

Geneeskundige dienst. Onder het opper-toezigt van den Chef over de militaire geneeskundige dienst, wordt de burgerlijke geneeskundige dienst te Batavia, Samarang en Soerabaja uitgeoefend door stads-geneesheeren en heelmeesters, terwijl aldaar ook zijn aangesteld stads-vroedmeesteressen.

Zeewezen. De hooge wenschelijkheid, dat in Indië de middelen aanwezig zijn om plaatselijk te kunnen voorzien in de herstelling der oorlogsvaartuigen, ook die welke door stoom worden bewogen, heeft geleid tot daarstelling of uitbreiding der inrigtingen, welke in deze behoeften moeten voorzien.

Te Soerabaija zijn gevestigd eene volledige ketelmakerij en een constructie-winkel; terwijl onlangs aldaar door het Gouvernement is overgenomen eene particuliere inrigting tot vervaardiging van stoomwerktuigen.

Bezittingen buiten Java.

Met betrekking tot de bezittingen buiten Java volgt hier een beknopt algemeen overzigt, voornamelijk aanwijzende hare administratieve verdeeling en de stelling van het Nederlandsche gezag aldaar; onderwerpen, waaromtrent ten haren aanzien niet die algemeene bekendheid bestaat, als met opzigt tot Java en Madura. Intusschen zal daarbij tevens melding worden gemaakt van de meest belangrijke bijzonderheden en maatregelen van den jongsten tijd.

Sumatra.

Administratief zijn de Nederl. bezittingen op Sumatra gesplitst als volgt:

I. *Gouvernement van Sumatra's Westkust en onderhoorigheden.* Het is zamengesteld uit:

1°. Residentie Padang met de hoofdplaats van dien naam, tevens de zetel van het Gouvernement.

2°. Residentie Padangsche Bovenlanden, met de hoofdplaats Boekittinggie of Fort de Kock.

3°. Residentie Tappanolie, met de hoofdplaats Sibogha.

Onze uitbreiding op Sumatra was aanvankelijk het gevolg der omstandigheden, en werd later stelselmatig voortgezet. De aanmatigingen der Padrische priester-factie, vergezeld van de vreeselijkste gruwelen en den tegenstand der aan voorvaderlijke gebruiken en instellingen hechtende Maleische bevolking, verbreidden over een groot gedeelte van Sumatra wanorde, onrust en verwoesting. Die staat van zaken oefende invloed op de onmiddelijke bezittingen van het Gouvernement, en leidde van zelf tot inmenging onzerzijds. Bij de verovering van Bondjol in 1837, kon men meer uitsluitend zich wijden aan de regelingen tot ontwikkeling des lands. Aan de Padrische overheersching was de groote slag toegebragt. Zij vond haar einde bij den val van Daloe-Daloe in 1838, en wij hadden eerlang slechts te doen met de van haar juk ontheven Maleische en in het noorden te huis behoorende Battahsche bevolkingen, wier streng democratische instellingen gemis aan eenheid verzaakten en zóó ons gezag verzekerden.

De beoogde onderwerping was met den val van Singkel in 1840, op weinige uitzonderingen na, volbragt.

Een geregeld, zacht en leidend, maar daarom niet minder krachtig bestuur heeft het vroeger noodzakelijk militair gezag, voor zooveel mogelijk, vervangen. Overal heerscht orde en veiligheid, zoodat alle behoeften over de geheele uitgestrektheid der door ons bezette landen zonder geleide worden vervoerd. Van zulk een staat van zaken, sedert verscheiden jaren bestendig, mag men toch wel, zonder voorspiegeling juist eener schitterende toekomst, ten minste verwachten, dat daaruit allengs die welvaart zal voortvloeijen, welke de tevredenheid der bevolking kan verzekeren en ons althans eenigermate vergoeden wat aan Sumatra is te koste gelegd. De aanvankelijke uitkomsten weêrspreken die hoop op de toekomst niet.

Volgens eene schatting van den laatsten gouvernements-commissaris op Sumatra zou de bevolking van Singkel tot Moko Moko, zoo aan de oost- als aan de westzijde des eilands — welke bepaling dus nagenoeg omvat hetgeen onder dit gouvernement wordt gerekend — 3 millioen zielen bedragen.

De ontwikkeling van het productief vermogen des lands wordt met ijver behartigd. Terwijl Padang vroeger 50 à 60,000 pikols rijst van Java ontving, voorziet de aanplant aldaar sedert 1847 niet alleen in eigen behoefte, maar wordt zelfs naar Java, Benkoelen en de noordelijke peperhavens rijst uitgevoerd. De peper- en koffijteelt wordt geregeld uitgebreid. De peper-aanplant binnen de residentie Padang bedroeg in 1847 1,173,000 ranken, waaronder 32,170 vruchtdragende; terwijl de aanplanting van peper in dat jaar op Natal een aantal telde van 90,000 ranken, die reeds vrucht begonnen te dragen, en op Baros 46,687. Mandheling leverde in 1847 5000 pikols koffij op. In de Padangsche bovenlanden bedroeg het aantal koffijboomen van vroegeren aanplant 22 millioen stuks en van 1845/46 6,285,317. Aan dat cijfer was echter niet geëvenredigd de afvoer der koffij van daar, vooral onder den druk der lage prijzen. Ten einde den afvoer te vermeerderen en het product te verbeteren, is in 1848 de maatregel ingevoerd, om de koffij tegen een billijken en vasten prijs, en onder toekenning eener percentsgewijze belooning aan de hoofden van de bevolking nabij de plaats van aanplant over te nemen; doch zich aan de andere zijde streng te bepalen om slechts goed behandelde koffij aan te nemen.

II. *Adsistent-residentie Benkoelen.* Zij vormt eene kleinere, op zich zelve staande afdeeling van bestuur. Benkoelen was onder den naam van factorij van Fort Marlborough het hoofd-etablissement der vroegere Britsche bezittingen op Sumatra, in 1825 aan het Nederl. Bestuur overgegeven.

De geheele bevolking zal omstreeks 70,000 zielen bedragen. De voorname producten van den landbouw zijn specerijen, peper, koffij en rijst.

De hoofdplaats Benkoelen staat voor den grooten handel open.

III. *Lampongsche districten.* Zij keerden krachtens de Londensche conventie van 1814 onder Nederlandsch gezag terug. Het bestuur berust tegenwoordig bij een civilen en militairen gezaghebber, op de hoofdplaats Telok Betong gevestigd, en wordt uitgeoefend door middel der inlandsche hoofden. In de binnenlanden heeft ons gezag nog weinig wortel geschoten, ofschoon ongetwijfeld tot versterking daarvan zal strekken een groote militaire weg, die in 1848 is voltooid. Hij heeft eene lengte van 82 palen (3½ uur gaans) en loopt van Telok Betong tot Mangala.

De bevolking dezer districten wordt geschat ruim 80,000 zielen te bedragen. De peper is hier nog steeds als van ouds het hoofdvoortbrengsel.

Sedert 1837 zijn de Lampongs onveilig gemaakt door zekeren *Dalm Mangkoe Negara*, den zoon van een vroegeren muiteling. Destijds hoofd van het land Boewai Binne Tatta, kwam hij in botsing met den pattie (inlandsch hoofd) van het district Samangka. Hij wist zich een zekeren aanhang te maken en heeft daarmede voortdurend een waar rooversleven geleid. De Gezaghebber heeft in 1843 en 1846 met de voorhanden middelen een paar kleine militaire expeditien tegen hem uitgevoerd, ten gevolge waarvan hij, door zijne volgelingen verlaten, in de binnenlanden omzwerft. De jongste berigten uit Indië geven grond, om zijne aanstaande onderwerping te verwachten.

IV. *Residentie Palembang.* Sedert 1824 heeft Palembang onder bestuur van Nederland eene vroeger niet gekende rust gevonden, trots de armoede en ontevredenheid van de inheemsche aristocratie en der geslachten van vorstelijke afkomst. De diep binnenwaarts gelegen en minder bekende Passumah-landen zijn nog minder aan onzen invloed onderworpen. Behalve het personeel ter hoofdplaats, zijn tot dusver in de binnenlanden slechts Europesche ambtenaren gevestigd in de divisien van de Ogan Oeloe en Kommerong Oeloe, zoomede te Moeara, Roepiet en te Lahat; terwijl de militaire Kommandant van Tebing Tingie tevens met het civiel bestuur aldaar is belast.

De bevolking wordt geschat te zijn als volgt: de hoofdplaats Palembang ruim 40,000; de gezamenlijke divisiën der binnenlanden ruim 210,000; en de Passumah-landen ongeveer 30,000, te zamen 280,000 zielen.

De rijstcultuur is hier algemeen en produceert boven het verbruik. Sedert het vierde eener eeuw is dan ook in de binnenlanden het stelsel der landrenten in werking. Als verdere voortbrengselen van den landbouw verdienen nog genoemd te worden: koffij, peper en katoen.

Te Palembang worden alle natiën tot den handel toegelaten, gelijk ook te Moeara Kompeh, in het Jambische.

In den aanvang van het jaar 1849 bespeurde men onder de bevolking der Palembangsche binnenlanden een onrustigen geest, die op verschillende punten tot volksbewegingen leidde, het verkeer onveilig maakte, zich in een moordaanslag op eenige Officieren te Tebing Tingie openbaarde, en eindelijk in het centraal en zuidelijk gedeelte der residentie een meer ernstig karakter aannam. Eene kleine expeditie, onmiddelijk in Mei door den resident daarheen gerigt, had geen gunstig gevolg. Men zond dus eene voldoende militaire magt van Batavia, die reeds op den 10^den^ Augustus te Palembang werd ontscheept. Eene nieuwe en krachtiger expeditie rukte van daar den 24/25 Augustus op, vergezeld van den Resident en den Rijksbestuurder; zij bereikte den 2^den^ September Batoe Radja Ogan, en bevond zich na een vermoeijenden togt tegen de helft dier maand op het terrein van den opstand, aan het hoofd waarvan zekere Pangerang Djamat stond. Na eenige vruchtelooze onderhandelingen namen de operatien op 23 September een aanvang. Zij eindigden met de inname der hoofdversterking te Pemangilan op den 3^den^ October. Inmiddels had men een aantal zieken naar Palembang moeten terugzenden. Op het berigt daarvan te Batavia werd dadelijk per stoomboot versterking naar Palembang gedirigeerd; doch de expeditie had haar doel bereikt, en de rust was zoover hersteld, dat zij naar de hoofdplaats kon terugkeeren, met achterlating van een 50-tal manschappen, tot bezetting. Volgens de laatste berigten was echter de onderwerping der binnenlanden nog niet geheel tot stand gekomen, zoodat men in den aanvang des loopenden jaars op nieuw militaire maatregelen had moeten nemen.

Onder de controle van den Resident van Palembang behoort ook het Rijk van Jambi, even als onder zijn gezag staat de post, dien wij aldaar te Moeara Kompeh hebben opgerigt, en waar een Europeesch ambtenaar is gevestigd. De Sultans van Jambi waren vroeger de mededingers van die van Palembang; en de bemiddeling of tusschenkomst onzer Compagnie, die ook met Jambi krachtens een aantal contracten in naauwe betrekking stond, heeft vaak hunne geschillen moeten beslissen. De overeenkomsten, in 1833 en 1834 met den Sultan gesloten, hebben het oppergezag van Nederland over Jambi erkend, en ten gevolge gehad onze vestiging te Moeara Kompeh, waar vroeger ook onze Compagnie eene loge heeft bezeten.

Het Rijk van Indragirie, gelegen ten noorden van Jambi, zal onder Riouw worden vermeld, als zijnde administratief onder die afdeeling gerangschikt.

(*Vervolg hierna.*)

's GRAVENHAGE, 2 Augustus.

Aan Heeren kunstliefhebbers wordt berigt, dat de toegangbiljetten, ter bezigtiging der Galerij Schilderijen, enz., van wijlen Z. M. Willem II, waarvan de publieke verkooping zal plaats hebben op den 12^den^ dezer, dagelijks, tusschen 9 en 10 ure, te bekomen zijn bij de Heeren A. A. Weimar en V. v. Gogh Jr., alhier.

— K. Fuhri, alhier, Boekdrukker en Uitgever der Kunstkronijk, zal, *terstond* na den afloop der verkooping van het Kabinet van Schilderijen, behoord hebbende aan wijlen Z. M. Willem II, aan de inteekenaren op de Kunstkronijk, *franco* en *gratis* doen toekomen: de gedrukte prijsnotering, aanwijzende den prijs welke iedere schilderij heeft opgebragt, en, voor zoover mogelijk, den naam des koopers.

Die geene inteekenaren op de Kunstkronijk zijn, kunnen dezen prijs-catalogus door hunnen gewonen Boekverkooper doen ontbieden. De prijs is 50 Cents.

Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Zitting van Vrijdag 2 Augustus.

In deze zitting is door de Commissie van Rapporteurs voor de ontwerpen van wet tot regeling van de belangen der Nederlandsche scheepvaart daaromtrent verslag uitgebragt. De beraadslaging over die wets-ontwerpen is be-

paald op Maandag ochtend ten tien ure. Daarna heeft de beraadslaging plaats gehad over het wets-ontwerp tot regeling van het regt van enquête, dat met 24 tegen 3 stemmen is aangenomen.

Tegen hebben gestemd de Heeren Hoffman, Insinger en Martens van Sevenhoven.

ROTTERDAM, 2 Augustus.

Op het Raadhuis alhier heeft heden de publieke aanbesteding bij inschrijving plaats gehad van de benoodigde bouwstoffen, ten dienste der langs het eerste Nieuwewerk op te trekken Kaaimuur van Bazalt, en wel in 4 perceelen: Voor het 1ste perceel, zijnde pl. m. 2200 lasten zuilen bazalt, was de minste inschrijver Gerardus Jan Kloos, alhier, voor ƒ5,97 per last; voor het 2de perceel, zijnde pl. m. 600 lasten kogel-bazalt, was de minstinschrijvende Conrad Bastian, uit Keulen, voor ƒ5,30 per last; voor het 3de perceel, zijne pl. m. 120 cubieke ellen Escaussine dekstukken, was de minstinschrijvende Gerardus Jan Kloos, alhier, voor ƒ56,24 per cubiek el, en voor het 4de perceel, zijnde 161 eiken Wezelsche roeden en 530 strekkende ellen eiken Rijnsche slooven, waren de minstinschrijvende H. L. Ketjen met N. T. van Kasteele, voor de firma J. D. Langenberg en Zn., te Zutphen, en wel de roeden tegen ƒ29,45 per cubiek el en de slooven voor ƒ68,45.

— Men verneemt dat na een concours, ll. Woensdag en Donderdag in de Grootekerk gehouden, waaraan door zeventien personen deel werd genomen, tot Organist in de nieuwe Zuiderkerk alhier benoemd is de Heer H. D. Spoelder, van Amsterdam.

Het orgel is reeds zoo ver gevorderd, dat in den aanstaanden winter het godsdienstig gezang in het zoo fraaije nieuwe kerkgebouw ook door orgelspel zal kunnen worden begeleid.

DRIEBERGEN, 30 Julij.

Gisteren werd alhier de 20ste Vergadering gehouden van het Genootschap voor Leeraren van de Nederlandsche Gymnasiën, onder het Praesidium van Dr. H. J. Matthes, Rector te Zutphen. De Leden, in meer dan gewoon aantal opgekomen, toonden ook nu weder met warmen ijver bezield te zijn voor het doel dezer vereeniging, namelijk de bevordering van het Gymnasiaal Onderwijs en de beoefening der Letteren en Wetenschappen; hiervan getuigen de vele merkwaardige voorstellen en besluiten; hiervan getuigen vooral de drie hoogstbelangrijke voordragten uit het gebied der Latijnsche en Grieksche Letterkunde en der Nederlandsche taal, door Dr. W. H. D. Suringar, Dr. W. G. Brill en Dr. C. M. Francken gehouden. Voor het overige zal deze bijeenkomst, die zich door een gullen en hartelijken toon kenmerkte, bij al de aanwezigen eene aangename herinnering achterlaten, en eene krachtige bijdrage zijn ter bevestiging van den vriendschapsband en de eendragtige zamenwerking van ambtgenooten, die tot hetzelfde doel hunne krachten inspannen. (*Hbl.*).

[Van goederhand vernemen wij dat dit Genootschap, dus verre gewoon zijne jaarlijksche Vergaderingen beurtelings te Amsterdam, Arnhem en Utrecht, of in de nabijheid van die steden te houden, bij deze gelegenheid besloten heeft voortaan, behoudens die drie Vergaderplaatsen, ook Leyden als vierde vergaderplaats aan te nemen.]

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ENGELAND.

LONDEN, 1 Augustus.

In de zitting van het Lagerhuis van eergisteren heeft de Heer Hume aangemerkt, dat de som van 731,000 £ voor de bezoldiging van Admiraals, te zwaar was voor de natie, en dus het aantal der bezoldigden van 150 tot 100 moest teruggebragt worden. Dit voorstel is echter afgewezen, daar aangevoerd werd dat het getal in 1816 niet minder dan 225 had bedragen, en dus de som sedert dien tijd reeds eene groote vermindering had ondergaan en langzamerhand nog veel zou afnemen.

— Volgens eenen bij het Parlement ingeleverden staat, zijn in 1849 langs de onderscheiden spoorwegen vervoerd bijna 64 millioen reizigers, en is meer dan 11½ mill. £ ontvangen.

SARDINIE.

TURYN, 29 Julij.

De tegenstand der hooge Geestelijkheid tegen de wet Siccardi houdt nog vol. Aan de Bisschoppen van Saluzzo en Coni was een termijn gesteld binnen welken zij hunne circulaires aan de Geestelijkheid van de tegen die wet gerigte uitdrukkingen zouden kunnen zuiveren. Die termijn den 27sten verstreken zijnde, zonder dat die Geestelijken hunne circulaires ingetrokken hadden, vermeende men dat alsnu tegen hen, even als tegen de Aartsbisschoppen van Turyn en Sassari, geregtelijke vervolgingen begonnen zouden worden.

De Opinione beweert dat vele Geestelijken zich tot den Minister van Justitie gewend hebben, met verzoek om bescherming tegen de vervolgingen waaraan zij van den kant hunner Bisschoppen zouden bloot staan, omdat zij het voornemen aan den dag gelegd hadden om zich aan de nieuwe wet te onderwerpen. De Minister zou deze zaak naar den Staatsraad verwezen hebben. Een ander Turynsch dagblad wil uit eene goede bron vernomen hebben, dat de Piemontesche Bisschoppen eene Pauselijke bul zouden hebben ontvangen, waarbij zij worden uitgenoodigd, om zich naar de omstandigheden te schikken en hunnen tegenstand tegen de wetten des lands te staken.

— Nog melden die bladen, dat eene bijzondere Regtbank te Rome onderscheiden jongelieden van goeden huize, die Bengaalsch vuurwerk vervaardigd hadden, tot 20 jaren dwangarbeid had veroordeeld, hetgeen eenen ongunstigen indruk had te weeggebragt.

OOSTENRIJK.

WEENEN, 29 Julij.

Z. M. de Keizer heeft aan den Veldmaarschalk Radetzky zijn ontslag niet verleend, hoewel hij er zeer op aandrong, maar dien grijzen krijgsman verzocht, verder zijne diensten aan Oostenrijk te blijven wijden.

SLEESWIJK.

Het Stadhouderschap der Hertogdommen Sleeswijk en Holstein heeft den 29sten Julij uit Kiel eene proclamatie aan de ingezetenen dier gewesten uitgevaardigd, en de Generaal von Willisen eene proclamatie benevens een zeer omstandig verslag, aangaande het gevecht op den 25sten Julij. Daaruit blijkt dat de nederlaag der Sleeswijk-Holsteiners voornamelijk daaraan is toe te schrijven geweest, dat, terwijl de Denen met hunne hoofdmagt een hevigen aanval op het vijandelijke centrum uitvoerden, hun regter vleugel den linker vleugel der Sleeswijk-Holsteiners omgetrokken was, en de laatstgenoemden alzoo in den rug bestookte. Op den terugtogt schijnt het leger niet bijzonder verontrust te zijn geworden, en de verschillende afdeelingen van hetzelve hebben zich den 26sten des morgens in eene sterke stelling bij Rendsburg kunnen vereenigen. »Hoe groot het verlies des legers ook wezen moge, dus eindigt het berigt, het smartelijkste is, dat naar evenredigheid zoovele Officieren gesneuveld of gewond zijn. Kon dit verlies vergoed worden dan zou het leger, bij den goeden geest die het bezielt, weldra weder even strijdvaardig zijn als vóór den slag. Het verlies van manschappen heeft onmiddelijk uit de aanvullings-compagniën hersteld kunnen worden. Voor de verpleging is in de ruimste mate gezorgd, zoodat ik met vertrouwen de verdere gebeurtenissen te gemoet zie. Eene naauwkeurige opgave aangaande het geleden verlies zal ik eerst over eenige dagen kunnen inzenden. Wij hebben weinig gevangenen verloren, maar er daarentegen 4 à 500 gemaakt.”

— Eckernförde is den 28sten Julij werkelijk door de Denen bezet. Hun gedrag moet zeer gematigd zijn.

— Het Hertogdom Sleeswijk heeft ongeveer 330 en het Hertogdom Holstein omstreeks 500,000 inwoners.

De hoofdstad Sleeswijk telt ruim 10,000 inwoners; Eckernförde heeft ongeveer 4,000 inwoners; Friedrichsort is eene kleine vesting.

Rendsburg in Holstein, eene vesting aan den Eider, heeft ruim 10,000; Kiel ongeveer 13,000; en Altona, eene gewigtige handelstad, 27,000 zielen.

HOLSTEIN.

KIEL, 29 Julij.

De bevolking van Holstein is over het algemeen zeer oorlogzuchtig gestemd. Het gevecht van den 25sten heeft aan het leger 70 Officieren gekost, die deels gesneuveld, deels gekwetst of gevangen genomen zijn. Tot hiertoe kon op 60 manschappen slechts één Officier gerekend worden. Die verhouding is door het aanzienlijke verlies nog ongunstiger geworden. De Staf van den Generaal von Willisen heeft zich dan ook tegen het hervatten der vijandelijkheden verklaard, tot dat in het gebrek aan Officieren voorzien zal wezen. Het geheele verlies der Holsteiners wordt bij gissing op 1500 man geschat. In Altona liggen omstreeks 1000 gekwetsten.

— De Duitsche dagbladen melden van onderscheidene kanten, dat het aantal Officieren, die in de verschillende Duitsche Staten hun ontslag nemen om hunne diensten aan de Sleeswijk-Holsteiners aan te bieden, dagelijks toeneemt.

— Den 29sten lag de Russische vloot, ter sterkte van 14 zeilen, in het gezigt van de haven van Kiel.

DENEMARKEN.

KOPENHAGEN, 29 Julij.

Ons verlies in den slag met den vijand heeft bedragen 12 gesneuvelde en 73 gekwetste officieren, 104 gesneuvelde en 2300 gekwetste onder-officieren en soldaten. Onder de gesneuvelde officieren behooren de Generaal-Majoor Schleppegrell, de Overste Trepka en de Kapitein Kranold, die zich aan het hoofd bevonden eener afdeeling, welke, bij het doortrekken van een gehucht, uit de huizen door Sleeswijk-Holsteinsche jagers en gewapende landlieden onverwachts met een moorddadig geweervuur overvallen werd. Het berigt zegt dat »van de opstandelingen die aan dezen verraderlijken aanval deel namen, en die ruim 1000 man sterk waren, slechts weinigen ontsnapten, daar de meesten afgemaakt of gevangen genomen werden.” In de hospitalen te Sleeswijk zijn na onzen intogt ruim 2000 gekwetste Sleeswijk-Holsteiners gevonden. Bovendien waren omstreeks 1200 krijgsgevangenen gemaakt en 5 kanonnen veroverd.

OOST-INDIE.

De Indiër deelt mede, dat de Gouverneur van Amboina, Generaal Cleerens, na eene ziekte van meer dan zes maanden, den 18den April was overleden. Op zijn verlangen, hetgeen hij weinige dagen voor zijn dood had te kennen gegeven, waren de ambtenaren den 14den April bijeengekomen om voorloopig een Raad van bestuur te vormen; doch waren hierin niet geslaagd, zulks was echter den 17den April tot stand gebragt, en daarbij de Heer N. M. G. Renoult, waarnemend President der Weeskamer, met groote meerderheid tot Voorzitter verkozen.

— De onlusten door zekeren Amier, den zoon van een voormaals zeer beruchten zeeroover, op het eiland Banka verwekt, maken het aldaar nog onveilig, daar de schuilhoeken der oproerlingen ontoegankelijk zijn door gebrek

aan wegen en ondoordringbare bosschen. Reeds hebben zij verscheidene tinmijnen afgeloopen, en de Chinezen de vlugt doen nemen, waardoor de opbrengst van tin die jaarlijks zoo veel oplevert, dit jaar wel minder overvloedig zal wezen. Men zegt dat er plan zou zijn om van Batavia eene uitrusting van troepen derwaarts te zenden.

STADS BERIGTEN.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS DER STAD LEYDEN brengen, uit naam van den Heer Staatsraad, Gouverneur der Provincie Zuid-Holland, ter kennis van alle belanghebbenden, dat bij resolutie van Z. Exc. den Minister van Finantiën van 1 Augustus 1850, bepaald zijn de prijzen, het opgeld daaronder begrepen, waarvoor de Collecteurs, Splitters en Debitanten der Staats-Loterij, de loten en gedeelten daarvan, voor de *vierde* week der trekking van de laatste klasse der 211de Loterij, zullen mogen uitgeven, te weten:

Bij Verkoop.

Geheele Loten	*f* 100.00.
Halve	- 50.00.
Vijfde	- 20.00.
Tiende	- 10.00.
Twintigste	- 5.00.

Wordende de belanghebbenden bij deze herinnerd, dat, bij art. 3 van Z^{r}. M^{s}. besluit van 6 Januarij 1831, n°. 68 (*Staatsblad n°.* 2), uitdrukkelijk is vastgesteld, dat de Collecteurs, Splitters en Debitanten gehouden zijn, om zich naar die prijsbepaling te regelen, en dezelve gedurig ter inzage voor het publiek beschikbaar te hebben.

DU RIEU.

Leyden, 2 *Augustus* 1850. Ter ordonnantie van dezelve,

v. PUTTKAMMER.

In de maand Julij 1850, zijn binnen de Stad *Leyden* overleden, 52 personen, als: 12 Mannen, 16 Vrouwen, 14 Zoons en 10 Dochters, daarenboven als levenloos aangegeven 8.

Gedurende dezelfde maand zijn aldaar geboren 134 kinderen, als: 64 Zoons en 70 Dochters, waarbij vier paar tweelingen.

ADVERTENTIEN.

De Ondergeteekenden betuigen bij deze hunnen hartelijken dank voor de deelneming, hun bij het overlijden hunner Moeder en Behuwdmoeder betoond.

J. F. NEEB.

LEYDEN, 2 Augustus 1850. J. C. NEEB. — MULDER.

KOFFIJHUIS *ZOMERZORG.*

Het Zevende der

ZOMER-CONCERTEN.

Op Dingsdag den 6den Augustus 1850.

Aanvang des Avonds ten *half zeven* ure.

NEDERLANDSCH BEGRAFENIS-FONDS,

Gevestigd 1° Augustus 1840.

De Directie van bovengemeld Fonds, heeft de eer hare respective Leden te berigten, dat de Heer F. J. KEYZER, op deszelfs verzoek *Eervol* als Agent is ontslagen, en in deszelfs plaats is aangesteld de Heer H. B. DE GOEY, in het Noordeinde bij de Witte-poort, bij wien alle noodige inlichtingen te bekomen zijn.

Dit Fonds, hetwelk bij buitengewone sterfte nimmer hare Leden in de fournissementen heeft verhoogd, noch in de uitkeeringen heeft gekort, en dit nimmer zal doen, wordt een ieder aanbevolen.

J. T. MOORMANS,

Rotterdam, Augustus 1850. *Hoofd-Directeur.*

Eerste qualiteit **ROODE AALBESIEN-SAP**, à **20** Cents per Flesch, bij H. J. VAN STAVEREN, *Apotheker*, Breedestraat te *Leyden*. Brieven, Flesschen en Gelden *franco*.

De Ondergeteekende, sedert jaren in het vak van *Manufacturen, Garens, Band en Kleedermakers-Fournituren*, werkzaam geweest, berigt hiermede aan zijne geëerde begunstigers, dat hij alhier op den Nieuwen Rijn, Wijk VII. N°. 33, een dergelijk **MAGAZIJN** opgerigt heeft; zijne connectiën met de voornaamste Duitsche en Engelsche handelshuizen, stellen hem in staat, tot buitengewoon lage prijzen te Verkoopen; en hij vleit zich dan ook hierdoor het vertrouwen zijner Begunstigers in ruime mate te verwerven.

L. VAN RAALTE.

Alle Commissiën buiten de stad worden *franco* aan huis geleverd.

TE HUUR TERSTOND:

Een HUIS op de Mare, stille zijde bij de Poort, voor *f* **130.**— 's jaars. Te bevragen bij D. J. COUVÉE *Boekhandelaar*, op de Mare.

PUBLIEKE VERKOOPING VAN TIMMERHOUT,

Aan de Haven alhier, op Vrijdag den 9^{den} Augustus e. k., des voormiddags ten 10 ure, voornamelijk bestaande in: Vuren en Greenen Deelen, Greenen Ribben en Schroten, van onderscheidene dikte en lengte, Wijburger Deelen en Platen, Enkele en Dubbele Latten, Kant- en Achterdeelen, Juffers, Kolders en Sparren.

Genezing van eene aanhoudende schele, nerveuze of zenuw-hoofdpijn, door de Pillen van Holloway.

De Heer W. SMITH, te Lambeth in de Thomasstraat, N°. 5 woonachtig, was sedert vele jaren lijdende aan zenuwhoofdpijnen, waardoor zijne ligchaamskracht zoodanig werd geschokt, dat er weinig hoop tot herstel was. Deze kwaal verijdelde alle pogingen van onderscheidene zeer ervaren Geneeskundigen, welke, zoo het schijnt dezelve verkeerdelijk als eene aandoening der ruggegraat beschouwden, en onder welker behandeling de ziekte nog toenam. In dien wanhopigen toestand, en als een laatste middel nam hij zijne toevlugt tot de *Pillen* van HOLLOWAY, die hem binnen eenigen tijd volmaakt deden herstellen.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt:

Doosjes Pillen à *f* 0,90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 7.75, *f* 15.50, *f* 23.50.

Potjes Zalf à *f* 0,90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 8.15, *f* 15.90, *f* 23.90.

Te bekomen te *'s Hertogenbosch* bij J. STRAATMAN, te *'s Hage* bij W. C. VAN DORT en te *Gouda* bij J. A. P. P. VAN DER HEYDEN, alsmede te *Londen*, Strand 244, *Holloway's Etablissement.*

PRIJS VAN DE BOTER AAN DE WAAG TE LEYDEN.

Zaturdag 3 *Augustus*, van *f* 27 tot *f* 31.

GRAANPRIJZEN AAN DE BEURS TE LEYDEN.

Zaturdag 3 *Augustus.*

Tarwe *f* 7.60 tot *f* 7.90. Rogge *f* 4.80 tot *f* 5.00. Gerst *f* 3.60 tot *f* 3.80. Haver *f* 2.50 tot *f* 3.00. Paardeboonen *f* 4.00 tot *f* 4.20. Duiveboonen *f* 4.40 tot *f* 4.60. Koolzaad *f* 9.50 tot *f* 10.00.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

VRIJDAG, 2 AUGUSTUS.

		Laagst.koers.	Hoogst.koers.	Gebleven.
NEDERLAND, Werkelijke Schuld	à $2\frac{1}{2}$ pCt.	$57\frac{3}{8}$	$57\frac{7}{16}$	$57\frac{7}{16}$
Dito Certificaten	" 3 "	$68\frac{1}{16}$	$68\frac{1}{8}$	$68\frac{1}{8}$
Dito dito	" 4 "	$88\frac{5}{16}$	$88\frac{3}{8}$	$88\frac{5}{16}$
Amortisatie-Syndicaat	" $3\frac{1}{2}$ "	69	—	—
Handelmaatschappij	" $4\frac{1}{2}$ "	—	—	—
O. I. Leening	" 4 "	$87\frac{5}{8}$	—	—
Dito Holl. Spoorweg	"	—	—	—
Aandeelen Rijn-Spoorweg . .	" $4\frac{1}{2}$ "	—	—	—
Haarlemmermeer	" 5 "	—	—	—
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816	" 5 "	$105\frac{5}{8}$	—	—
Dito dito 1828 en 1829 . .	" 5 "	105	—	—
Cert. bij dito 1831 en 1833	" 5 "	$95\frac{9}{16}$	—	—
Dito 1840	" 4 "	$89\frac{3}{4}$	—	—
Dito bij STIEGLITZ & C°.	" 4 "	$88\frac{13}{16}$	$89\frac{1}{8}$	$88\frac{15}{16}$
Dito dito Nieuwe	" 4 "	—	—	—
Inschrijving in Assign.	" 6 "	—	—	—
Certificaten van dito	" 6 "	$67\frac{1}{2}$	—	—
POLEN, Obligatiën	" 4 "	$77\frac{1}{2}$	—	—
Dito Aandeelen met Loten. fl.	250 *f*	—	—	—
Dito dito 1835	" 500 "	—	—	—
SPANJE, Leen. bij ARDOIN v. 85 £	à 5 pCt.	$12\frac{3}{16}$	—	—
Dito dito Onbep. Stukken .	" 5 "	—	—	—
Dito Obligatiën	" 3 "	$38\frac{3}{4}$	—	—
Dito Binnenl. à 6 m.	" 3 "	$33\frac{3}{16}$	$33\frac{1}{4}$	$33\frac{3}{16}$
Coupons Ardoins		$8\frac{1}{16}$	—	—
OOSTENRIJK, W. B. bij Goll.	" 5 "	—	—	—
Dito	" 4 "	—	—	—
Dito Metall.	" 5 "	$79\frac{1}{4}$	$79\frac{1}{2}$	—
Dito Nieuwe	" 5 "	$83\frac{1}{2}$	$83\frac{7}{8}$	$83\frac{7}{8}$
Dito 1847	" $2\frac{1}{2}$ "	$42\frac{3}{16}$	$42\frac{3}{4}$	$42\frac{5}{8}$
BELGIE, Banq.	" $2\frac{1}{2}$ "	—	—	—
Dito bij ROTHSCHILD	" $2\frac{1}{2}$ "	$48\frac{3}{16}$	$48\frac{1}{4}$	$48\frac{1}{4}$
BRAZILIE, 1824 100 £ . . .	5 "	—	—	—
PORTUGAL, te Londen	" 3 "	$36\frac{13}{16}$	$36\frac{7}{8}$	$36\frac{13}{16}$
Dito dito	" 4 "	$36\frac{3}{4}$	$36\frac{13}{16}$	$36\frac{3}{4}$
VENEZUELA	" $2\frac{1}{4}$ "	$35\frac{5}{16}$	$35\frac{11}{16}$	—
MEXICO	" 5 "	$29\frac{7}{8}$	$29\frac{15}{16}$	$29\frac{15}{16}$
AMERIKA, Bankactiën		—	—	—

Braz. 1843 100 £ $89\frac{3}{4}$.

Koers van het Geld: Beleening $2\frac{1}{2}$ pCt. Prolongatie $2\frac{1}{2}$ pCt. Wissel-Disconto 2.

Te Leyden, ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.